

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	13
Ευχαριστίες.....	15
Α΄ ΜΕΡΟΣ	17
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
1.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ.....	19
1.2. ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΑΓΩΓΗ Η ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	22
1.2.1. ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ	25
1.2.2. ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΣΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	35
1.2.. ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	39
1.2.4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ.....	40
1.2.5. ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΟΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	44
1.2.6. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.....	47
1.2.7. ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	49
Φυσική αγωγή και Κινητική και Ρυθμική αγωγή.....	50
Μουσικοκινητική αγωγή και Κινητική και Ρυθμική αγωγή.....	58
Θεατρική αγωγή και Κινητική και Ρυθμική αγωγή.....	59
1.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	62
2.1. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ-ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ...	69
2.1.1. ΜΟΥΣΙΚΗ.....	72

Ηχογραφήμενη	72
Αναπαραγωγή ήχων από παιδιά και εκπαιδευτικό	73
2.1.2. ΧΟΡΟΣ.....	74
Δημιουργικός χορός	76
Ελεύθερος Αυτοσχεδιασμός.....	77
Καθοδηγούμενος Αυτοσχεδιασμός.....	79
Εξέλιξη Αυτοσχεδιασμού.....	79
Ρυθμικές κινητικές φόρμες	80
Μίξη αυτοσχεδιασμού με οργανωμένα μέρη.....	80
Χορός σε οργανωμένη φόρμα.....	81
Παραδοσιακός χορός με τροποποιημένα στοιχεία.....	82
2.1.3. ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	85
Απλές αναπαραστάσεις	85
Παντομίμα	86
2.1.4. ΑΝΑΠΝΟΗ.....	87
Σχέση αναπνοής και κίνησης	87
2.2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	89
2.2.1. ΧΩΡΟΣ.....	89
Εξωτερικός χώρος	90
Εσωτερικός χώρος	92
2.2.2. ΜΟΥΣΙΚΗ.....	94
Ρυθμός	94
Α. Η κίνηση σε σχέση με τον ισόχρονο ρυθμικό τονισμό.....	97
Β. Η κίνηση σε σχέση με τα ρυθμικά μοτίβα.....	97
Γ. Η κίνηση σε σχέση με τις διαφοροποιήσεις της έντασης.....	98
Δ. Η κίνηση σε σχέση με τις διαφοροποιήσεις του tempo	99

Ε. Η κίνηση σε σχέση με τη χροιά.....	100
ΣΤ. Η κίνηση σε σχέση με το τονικό ύψος της μουσικής.....	101
Ζ. Η κίνηση σε σχέση με τη ροή της μουσικής.....	102
Η. Η κίνηση σε σχέση με το ύψος και το είδος της μουσικής	102
Θ. Ηχογραφημένα τραγούδια και στίχος	103
Σκέψεις και προτάσεις για τη συλλογή μουσικού υλικού	104
2.2.3. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	109
Φορητά όργανα	111
Ρυθμικής Γυμναστικής.....	111
Αυτοσχέδια υλικά και άλλα αντικείμενα.....	116
Όργανα Φυσικής αγωγής και Ψυχοκινητικής.....	117
Καθημερινά αντικείμενα χώρου.....	118
Σταθερά όργανα γύμνασης	119
Υλικό Μεταμπίεσης.....	120
2.3. ΤΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΙΝΗΣΕΩΝ	121
2.3.1. ΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ	121
2.3.2. ΟΠΤΙΚΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ	123
Άμεσα οπτικά ερεθίσματα - Μίμηση προτύπου	123
Έμμεσα οπτικά ερεθίσματα - Στατική εικόνα, χώρος, υλικά.....	124
2.3.3. ΑΠΤΙΚΑ – ΚΙΝΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ	125
3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.....	129
3.1. ΑΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.....	129
3.2. ΣΤΟΧΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .	136

3.3. ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	138
3.4.ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	141
3.4.1. ΑΠΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	142
Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με απλές δραστηριότητες.....	142
3.4.2. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ (ή ΜΙΚΤΕΣ) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	143
Επιλογή της μουσικής.....	144
Η προσέγγιση του ελληνικού παραδοσιακού χορού μέσα από μεταβατικές δραστηριότητες κινητικής και ρυθμικής αγωγής.....	144
Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με μεταβατικές δραστηριότητες:	145
3.4.3. ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΕΣ (ή ΣΥΝΘΕΤΕΣ) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	146
Οργάνωση – εφαρμογή συνδυαστικών δραστηριοτήτων.....	147
Ποιες ιστορίες είναι κατάλληλες για τις συνδυαστικές δραστηριότητες;	150
Επίπεδα δυσκολίας συνδυαστικών δραστηριοτήτων.....	151
Πιθανά προβλήματα στην επιλογή ρόλων.....	155
Οι σκηνές ενός «χοροθεατρικού-μουσικοκινητικού δρωμένου»	156
Επιλογή-διευθέτηση της μουσικής-ηχητικής επένδυσης των σκηνών.....	157
Τοποθέτηση σημείων αναφοράς στο χώρο – λειτουργική σκηνοθεσία... ..	159
Ειδικότερες ευθύνες του εκπαιδευτικού	160
Μετατροπή αναδυόμενης απλής δραστηριότητας σε συνδυαστική με τη συνεργασία των παιδιών.	161
Συνδυαστικές δραστηριότητες και ελληνικός παραδοσιακός πολιτισμός.....	162
Διαπολιτισμικές προσεγγίσεις με συνδυαστικές δραστηριότητες.....	164
Σκέψεις σχετικά με τις συνδυαστικές δραστηριότητες.....	165
3.5. ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	165

3.6. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.....	177
Πιθανές στιγμές αναταραχής στην τάξη	179
3.6.1. ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ	185
3.6.2. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΩΣ ΣΥΜΠΑΙΚΤΗΣ ΣΤΟ ΚΙΝΗΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ.....	187
Β΄ ΜΕΡΟΣ	191
4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	193
4.1 ΑΠΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	194
1. ΔΕΙΞΕ ΜΟΥ ΠΩΣ ΠΕΡΠΑΤΑΣ	194
2. ΧΟΡΕΨΕ ΟΠΩΣ ΕΓΩ.....	196
3. ΓΑΤΟΥΛΕΣ ΚΑΙ ΓΑΤΟΥΛΗΔΕΣ	198
4. ΑΚΟΛΟΥΘΩ ΤΗΝ ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ.....	199
5. ΤΑ ΖΩΑ ΧΟΡΕΥΟΥΝ	202
6. ΠΕΡΠΑΤΩ, ΣΤΑΜΑΤΩ, ΤΡΕΧΩ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΩ.....	204
7. ΚΑΒΟΥΡΑΚΙΑ ΚΑΙ ΓΛΑΡΟΙ	205
8. Ο ΦΑΚΙΡΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΜΠΡΕΣ ΤΟΥ	207
9. ΠΟΙΑ ΤΡΟΜΠΕΤΑ ΠΑΙΖΕΙ;	208
10. Η ΛΙΜΝΟΥΛΑ	210
11. Η ΣΚΕΠΗ ΜΕ ΤΟ ΚΑΡΦΙ.....	212
12. ΗΛΙΟΣ - ΦΕΓΓΑΡΙ	214
13. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ.....	215
14. ΖΥΜΩΝΩ ΤΟ ΨΩΜΑΚΙ ΜΟΥ	217
15. ΗΡΩΑΣ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ	218
16. ΗΧΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	220
17. ΚΟΥΔΟΥΝΑΚΙΑ ΚΑΤΣΙΚΑΚΙΑ ΚΑΙ ΤΑΜΠΟΥΡΛΟ ΕΛΕΦΑΝΤΑΚΙΑ	221

18. Ο ΑΜΑΞΑΣ	222
19. ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ.....	224
20. ΟΙ ΕΞΩΓΗΙΝΟΙ ΨΑΧΝΟΥΝ.....	227
21. ΦΟΡΩ ΤΟ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ ΜΟΥ ΜΠΛΟΥΖΑΚΙ	230
22. ΦΥΣΩ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	232
23. ΑΣΤΕΡΙΕΣ, ΧΤΑΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΜΕΔΟΥΣΕΣ	233
24. Η ΜΑΡΙΟΝΕΤΑ.....	235
25. ΟΙ ΤΡΕΛΕΣ ΝΙΦΑΔΕΣ ΚΑΙ Ο ΗΛΙΟΣ.....	236
26. ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΧΕΛΩΝΑΚΙΑ	237
27. ΤΟ ΑΦΡΟΛΟΥΤΡΟ	239
28. ΓΥΑΛΙΝΑ ΑΓΑΛΜΑΤΑ.....	240

4.2 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 241

29. ΠΩΣ ΣΕ ΛΕΝΕ;.....	241
30. ΤΟ ΜΗΛΟ, ΤΟ ΑΧΛΑΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ	245
31. ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ.....	248
32. Ο ΟΡΕΙΒΑΤΗΣ	251
33. ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	254
34. ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΦΙΛΑΡΑΚΙ ΜΟΥ;.....	256
35. ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ	260
36. ΣΕΡΠΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΚΟΜΦΕΤΙ	262
37. ΒΙΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΜΠΕΛΙΚΟ ΠΡΩΙΝΟ ΞΥΠΝΗΜΑ.....	266
38. ΤΟ ΠΙΝΕΛΟ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	268
39. ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΙ	270
40. Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΣΠΑΘΙΩΝ	274
41. ΜΑΝΤΗΛΑΤΟΣ	277
42. ΣΒΑΡΝΙΑΡΑ	280
43. ΠΟΔΑΡΑΚΙ Ή ΤΡΙΠΟΔΙ.....	284

44. ΧΟΡΟΣ TARANTELLA	288
45. ΚΥΝΗΓΗΤΟ ΜΕ ΟΥΡΕΣ.....	292
4.3 ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	296
46. ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗ	296
47. ΤΑ ΠΙΘΗΚΑΚΙΑ ΣΤΙΣ ΧΟΥΡΜΑΔΙΕΣ.....	301
48. ΟΙ ΑΡΚΟΥΔΕΣ ΚΛΕΒΟΥΝ ΜΕΛΙ	305
49. ΙΝΔΙΑΝΟΙ ΚΑΙ ΧΛΟΜΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.....	309
50. ΤΑΞΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ	315
4.4 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΜΕ ΦΟΡΗΤΑ ΟΡΓΑΝΑ-ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	319
51. ΕΞΕΡΕΥΝΩ ΤΟ ΣΤΕΦΑΝΙ ΜΟΥ	319
52. ΤΟ ΓΙΓΑΝΤΙΟ ΣΕΛΑΧΙ	323
53. ΕΞΕΡΕΥΝΩ ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΧΑΡΤΟΚΥΛΙΝΔΡΟ	327
4.5 ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕΣΩ ΚΙΝΗΣΗΣ	331
54. ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΟΦΥΛΛΟ	331
55. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ	334
56. ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΑΒΕΣ	337
57. ΤΑ ΜΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΑ.....	340
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	345